

หน้าที่การใช้ดัชนีบริจเอก ด้ม ในการสนทนา เรื่องสัพพเพหระของพุเรียนภาษาญี่ปุุ่นชาวไทย

บทคัดย่อ

ด้ม ถือเป็นดัชนีบริจเอกตัวหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนทนา งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ ด้ม ในการสนทนาเรื่องสัพพเพหระระหว่างผู้เรียนภาษาญี่ปุุ่นชาวไทยกับเพื่อนชาวญี่ปุุ่นว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุุ่นชาวไทยใช้ ด้ม เพื่อทำหน้าที่อะไร มีสัดส่วนการใช้อย่างไร และอภิปรายถึงวิธีใช้ที่ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติและไม่ต้อง ผลการศึกษาพบหน้าที่การใช้ ด้ม ทั้งหมด 5 ประเภทเรียงตามลำดับสัดส่วนที่พบ ได้แก่ 1. *หน้าที่แสดงความขัดแย้ง* อันเป็นหน้าที่พื้นฐานในสัดส่วนมากที่สุดเช่นเดียวกับผู้พูดชาวญี่ปุุ่น 2. *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* 3. *หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา* 4. *หน้าที่เสริมข้อมูล* และ 5. *หน้าที่เปรียบเทียบ* ตามลำดับ สำหรับแนวโน้มการใช้ในหน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา และหน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา ในสัดส่วนที่มากเมื่อเปรียบเทียบกับหน้าที่อื่น แสดงถึงความพยายามในการใช้ ด้ม เพื่อเป็นกลยุทธ์การมีส่วนร่วมพูดคุยที่ผู้เรียนพยายามหลีกเลี่ยงเนื้อหาต่าง ๆ ขึ้นมาเพื่อให้การสนทนาดำเนินอยู่ตลอด อย่างไรก็ตาม มีข้อควรระวังในการใช้ ด้ม เพื่อทำ *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* เนื่องจากอาจทำให้คู่สนทนาารู้สึกว่าถูกเปลี่ยนอย่างกะทันหัน รวมไปถึงการใช้ ด้ม ที่เกินขอบเขตการใช้งานจริง ซึ่งอาจเป็นอิทธิพลจากภาษาแม่ จนทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติหรือเป็นการใช้งานที่ไม่ถูกต้อง

คำ

สำคัญ

ดัชนีบริจเอก ด้ม, การสนทนาเรื่องสัพพเพหระ, เปลี่ยนหัวข้อสนทนา, ผู้เรียนภาษาญี่ปุุ่นชาวไทย

Functions of the Discourse Marker でも in Casual Chats Among Thai Learners of Japanese

Abstract

The discourse marker *でも* (demo) is considered one of the discourse markers that play a crucial role in conversation. The objective of this research is therefore to study the usage of *でも* in casual chats between Thai learners of Japanese and their Japanese friends to reveal the functions that *でも* serves for Thai learners of Japanese; the frequencies of the individual functions; and to discuss certain uses that are not natural sounding and that are incorrect. The findings indicate that the usage of the discourse marker *でも* has five functions, in descending order according to frequency of occurrence as follows: 1) *expression of contrast*, which is the same basic function as found with the most frequent occurrence among native Japanese speakers; 2) *topic shifting*; 3) *topic development*; 4) *addition of information*; and 5) *comparison*. The fact that the majority of uses of *でも* were for its *topic shifting* and *topic development* functions, as compared to uses for the other functions, demonstrate attempts to use *でも* as a conversational strategy to engage in a conversation where learners try to raise various issues to keep the conversation going. However, caution should be taken in the usage of *でも* regarding its *topic shifting* function, for some uses may give a conversational partner the feeling that the topic has shifted all of a sudden, and also in the usage of *でも* outside its actual scope of use, which may be influenced by the mother tongue, resulting in unnatural sounding or incorrect uses.

Key words

discourse marker demo (でも), casual chats, topic shifting, Thai learners of Japanese

1. บทนำ

เมื่อพูดถึง *でも* คนส่วนใหญ่ก็นึกถึงคำสันธานที่ใช้เชื่อมประโยคแสดงความขัดแย้งระหว่างเนื้อความในประโยคหน้ากับประโยคหลังดังคำอธิบายวิธีใช้ *でも* ในพจนานุกรม 『教師と学習者のための日本語文型辞典』 ซึ่งเรียบเรียงโดย グループ・ジャマシイ (1998) ว่า 「文頭に用いてそれより前に述べられたことと相反することが続くことを表すもの。(คำที่ใช้ต้นประโยคเพื่อแสดงว่าเนื้อความที่ตามมาเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับสิ่งที่กล่าวไปก่อนหน้านี้)」 อย่างไรก็ตาม ความจริงแล้วนอกจากใช้เชื่อมประโยคทั้งสองเข้าด้วยกันซึ่งถือเป็นหน่วยระดับประโยคแล้ว *でも* ยังใช้เชื่อมถ้อยคำหรือคำพูดในการสนทนาซึ่งถือเป็นหน่วยระดับปริจเฉท¹ ที่มีขนาดใหญ่กว่าประโยคได้ด้วย รวมถึงสามารถใช้ทำหน้าที่อื่นนอกเหนือจากการแสดงความขัดแย้งกับเนื้อความข้างหน้าดังตัวอย่างข้างล่างนี้

1A: 神奈川の桜は結構早いよ。(ดอกซากุระที่คานางาวะค่อนข้างบานเร็วนะ)

2B: へえ、そうだったんだ。(หืม อย่างนั้นหรือ)

3A: うん。(อือ)

4B: えっでもね、お友達住んでるよ、神奈川に。(เออแต่ว่านะเพื่อนเราอาศัยอยู่ที่นั่นนะที่คานางาวะ)

หน้าที่ของ *でも* ในตัวอย่างข้างต้นไม่ได้ใช้เพื่อแสดงความขัดแย้ง หากแต่ทำหน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนาหรืออาจกล่าวได้ว่า ในเชิงการสนทนา *でも* ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉท² (談話標識/discourse marker) หรือตัวบ่งชี้ในระดับปริจเฉทที่บอกให้ผู้ร่วมสนทนาทราบเป็นนัยถึงการเปลี่ยนผ่านจากปริจเฉทหนึ่งไปสู่อีกปริจเฉทหนึ่ง และมีบทบาทสำคัญที่ช่วยให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่น ดังที่ Schiffrin (1987) กล่าวไว้ว่า ดัชนีปริจเฉทคือตัวพิกัดเชิงบริบท (コンテクスト座標/contextual coordinates) ที่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ร่วมสนทนาและเนื้อหาสำหรับการใช้ *でも* ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนั้น งานวิจัยของ 磯野・上仲 (2016) แสดงให้เห็นว่า *でも* เป็นหนึ่งในดัชนีปริจเฉทที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นมักใช้เป็นกลยุทธ์ในการเปลี่ยนผลัดพูด อีกทั้งจากประสบการณ์สอนภาษาที่ผ่านมามีผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีแนวโน้มจะใช้ *でも* ในการสนทนาภาษาญี่ปุ่นและบางครั้งก็ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ *でも* ในการสนทนาเรื่องสัพเพเหระกับเพื่อนชาวญี่ปุ่นว่า ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยใช้เพื่อทำหน้าที่อะไร มีสัดส่วนการใช้อย่างไร การใช้ที่ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติมีลักษณะอย่างไร และอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาในตอนท้ายเพื่อสรุปภาพรวมของลักษณะเฉพาะในการใช้ *でも* ในการสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ตลอดจนตั้งข้อสังเกตความแตกต่างกับการใช้ของชาวญี่ปุ่นด้วย

2. คำจำกัดความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 คำจำกัดความ

การสนทนาเรื่องสัพเพเหระ³ งานวิจัยนี้อ้างอิงคำจำกัดความของ 筒井 (2012) ที่กล่าวไว้ดังนี้

¹ พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับปี 2560 ใช้คำเรียกว่า “สัมพันธสาร” หมายถึง ข้อความ/สาร/สาระที่ประกอบด้วยหน่วยภาษาที่ร้อยเรียงต่อเนื่องกัน ทั้งที่เป็นภาษาพูดและภาษาเขียนทุกประเภท ซึ่งเกิดขึ้นในบริบทสถานการณ์จริงเพื่อทำหน้าที่สนองเจตนาารมณ์บางประการของมนุษย์ อาจเป็นการใช้ภาษาของคนคนเดียว

2 คน หรือหลายคน

² พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับปี 2560 ใช้คำเรียกว่า “ตัวบ่งชี้อันตรธาน”

³ บางงานวิจัยเรียกว่า “การสนทนาแบบเป็นกันเอง”

「特定の達成すべき課題がない状況において、あるいは課題があってもそれを行っていない時間において、相手と共に時を過ごす活動として行う会話。(การสนทนาซึ่งเป็นกิจกรรมการใช้เวลาร่วมกับอีกฝ่ายในสถานการณ์ที่ไม่มีเรื่องซึ่งต้องการบรรลุวัตถุประสงค์ใดเป็นพิเศษ หรือในช่วงเวลาที่ไม่มีเรื่องที่ต้องทำแต่ไม่ได้อยู่ระหว่างการทำเรื่องดังกล่าว)」

(筒井 2012: 33)

2.2 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

でも เป็นหัวข้อด้านภาษาที่มีการศึกษาวิจัยหลากหลายแง่มุม เช่น งานวิจัยจากมุมมองสนทนาวิเคราะห์ของ 安井 (2012) หรืองานวิจัยจากมุมมองภาษาศาสตร์ของ 蓮沼 (2022) ในที่นี้จะยกตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

งานวิจัยการแบ่งประเภทหน้าที่ในการสนทนา

岩澤 (1985) อาจเรียกได้ว่าเป็นงานวิจัยที่บุกเบิกมุมมองใหม่ที่มีต่อคำสันธานเชื่อมความขัดแย้งว่าไม่ได้แสดงความสัมพันธ์แบบขัดแย้งเพียงอย่างเดียว อีกทั้ง ても ที่พบในการสนทนายังมีวิธีใช้อย่างอื่นนอกเหนือจากการแสดงความขัดแย้งอีกด้วย 岩澤 วิเคราะห์คำสันธานเชื่อมความขัดแย้งจำนวน 4 คำ ได้แก่ しかし, だが, ても, けれど ที่ปรากฏในหนังสือ นิตยสาร รายการโทรทัศน์ ซึ่งมีลักษณะข้อความแตกต่างกันแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบดังนี้ ข้อความเชิงการแสดงความคิดเห็นหรือตีความ (論説文) ข้อความบทสนทนา (会話文) และข้อความแบบปกิณกะ (随筆文) ผลการศึกษาพบว่า นอกจากหน้าที่แสดงความขัดแย้งแล้ว คำสันธานเหล่านี้ยังมีหน้าที่แบบอื่นอีก ได้แก่ หน้าที่เปรียบเทียบ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา และหน้าที่เสริมเนื้อหา งานวิจัยนี้ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของคำสันธานว่า มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวบังคับการเปลี่ยนแปลงทิศทางของข้อความ ส่วน ても เมื่อเปรียบเทียบกับคำสันธานตัวอื่นมักถูกนำมาใช้ในข้อความที่มีลักษณะเป็นภาษาพูด (ข้อความปกิณกะและข้อความบทสนทนา) และผู้หญิงนิยมใช้มาก งานวิจัยนี้จะอ้างอิงการแบ่งหน้าที่ของ 岩澤 และจะกล่าวโดยละเอียดอีกครั้งในข้อ 3.3

クワンチャイ (1999) ใช้ข้อมูลเสียงสนทนาอิสระของผู้พูดชาวญี่ปุ่นเพื่อศึกษาหน้าที่ของ ても ที่ปรากฏในภาษาพูดโดยอ้างอิงงานวิจัยของ 岩澤 (1985) แล้วจำแนกประเภทออกเป็น 4 หน้าที่ ได้แก่ 1. หน้าที่แสดงความขัดแย้ง 2. หน้าที่เปรียบเทียบ 3. หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา 4. หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา ผลการศึกษาพบว่า ในการสนทนามีการใช้หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนามากที่สุด รองลงมาคือหน้าที่แสดงความขัดแย้ง นอกจากนี้ クワンチャイ ยังวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของแต่ละหน้าที่ว่าล้วนมีรากฐานมาจากหน้าที่แสดงความขัดแย้งซึ่งแฝงนัย “การปฏิเสธ (否定)” จึงทำให้หน้าที่ที่พบทั้งหมดล้วนแฝงนัยการปฏิเสธทั้งสิ้น เช่น หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนาที่ถือเป็นการปฏิเสธมุมมองและทำต่อเนื้อหาที่พูดถึงในถ้อยคำก่อนหน้า หรือหน้าที่เปลี่ยนหัวข้อการสนทนาที่ถือเป็นการปฏิเสธหัวข้อสนทนาที่กำลังพูดคุยอยู่ในหัวข้อสนทนาปัจจุบัน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแบ่งประเภทหน้าที่ของ ても มักศึกษาในมุมมองเชิงภาษาศาสตร์ภายใต้หัวข้อเรื่อง คำสันธานแสดงความขัดแย้ง เช่น 清水 (2017), 王 (2019) อย่างไรก็ตาม งานวิจัยของ 岩澤 (1985) ที่ได้เผยแพร่การศึกษาของ ても ไว้ก่อนหน้านั้นได้ตั้งข้อสงสัยทำให้เริ่มมีงานวิจัยที่ศึกษา ても ในฐานะที่เป็นดัชนีปริจเฉทมากขึ้น กล่าวคือมีทั้งงานวิจัยที่ศึกษาหน้าที่โดยเปรียบเทียบกับดัชนีปริจเฉทคำอื่นที่ปรากฏอยู่ส่วนต้นของถ้อยคำ เช่น 曹 (1996) และงานวิจัยที่แบ่งประเภทหน้าที่ของ ても ในภาพรวม เช่น 陳 (2008) อย่างไรก็ตาม การแบ่งประเภท

หน้าที่ในงานวิจัยดังกล่าวกลับมีจำนวนน้อยกว่า ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาแล้วว่าอาจไม่ครอบคลุมหน้าที่ ㄟも ที่ปรากฏใน ข้อมูลงานวิจัยครั้งนี้ ในบทความนี้ผู้วิจัยจึงเลือกอ้างอิงการแบ่งประเภทหน้าที่ของ 岩澤 (1985) ที่ศึกษาจากข้อมูล ที่เป็นภาษาพูดและแบ่งประเภทได้ครอบคลุมชัดเจนมากที่สุด

งานวิจัยที่ศึกษาจากมุมมองปริศนาวิเคราะห์ในการสนทนาของผู้พูดชาวญี่ปุ่น

初鹿野 (1998) ใช้ข้อมูลเสียงสนทนาจากรายการโทรทัศน์ที่มีลักษณะแตกต่างกัน 2 แบบ คือ รายการ โต้วาทที่มักมีการพูดแทรกเชิงลบมาก กับ รายการสัมภาษณ์ที่มักมีการพูดแทรกเชิงบวกมาก เพื่อศึกษาปรากฏการณ์ ทางภาษาที่เกิดขึ้นในตอนเปลี่ยนผลัด⁴ ว่าผู้พูดคนต่อไปตัดสินใจเริ่มผลัดด้วยตัวเองโดยใช้เทคนิคอย่างไร ผลการ ศึกษาพบว่า ㄟも เป็นหนึ่งในดัชนีปริศนาที่ผู้พูดชาวญี่ปุ่นนิยมใช้เนื่องจากสามารถทำหน้าที่ได้ทั้งการเปลี่ยนผลัด ในขณะที่เดียวกันยังช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยการบรรเทาความรุนแรงอันเนื่องมาจากการ ขัดขวาง (หรือพูดแทรก) คู่สนทนาที่กำลังทำหน้าที่ผู้พูดในปัจจุบัน อีกทั้งยังพบว่ามีการใช้คู่กับดัชนีปริศนา ตัวอื่น เช่น 「いや、ㄟも」 มากกว่าการใช้แบบเดี่ยว ๆ

若松 (2021) ใช้ข้อมูลเสียงสนทนาของผู้พูดชาวญี่ปุ่นจากฐานข้อมูล BTSJ (Basic Transcription System for Japanese) เพื่อศึกษาดัชนีปริศนาที่ปรากฏในส่วนต้นของหัวข้อสนทนา⁵ ของกลุ่มตัวอย่างที่เพิ่งรู้จักกันใน 2 ประเด็น คือ เรื่องขอบเขตถ้อยคำ (発話領域) และรูปแบบการพัฒนาหัวข้อ (話題展開型) ผลการศึกษาพบว่า ㄟも มีขอบเขตถ้อยคำหรือเนื้อหาที่จะพูดต่อจากนี้กว้างกว่า กล่าวคือ เนื้อหาที่ตามมาอาจเป็นได้ทั้งเนื้อหาของ ตัวผู้พูดเองหรือของอีกฝ่ายก็ได้ แตกต่างจากตัวบ่งชี้อื่นที่มีขอบเขตถ้อยคำเป็นได้แค่เพียงเนื้อหาของผู้พูดหรือของ คู่สนทนาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น ส่วนรูปแบบการพัฒนาหัวข้อสนทนาของ ㄟも มีทั้งรูปแบบที่พัฒนาต่อจากหัวข้อ สนทนาก่อนหน้าหรือพัฒนาต่อจากหัวข้อสนทนาที่เคยพูดถึงไปแล้วในอดีต ทั้งนี้ไม่พบรูปแบบที่พัฒนาหัวข้อสนทนา จากข้อมูลใหม่ที่ยังไม่เคยพูดถึงมาก่อน ลักษณะเฉพาะตัวของ ㄟも ที่ใช้เริ่มหัวข้อสนทนาจะแตกต่างจากตัวบ่งชี้อื่น โดยเป็นการเผยให้อีกฝ่ายเห็นถึงแง่มุมอื่นซึ่งแตกต่างจากแง่มุมที่อีกฝ่ายพูดมา ผลการศึกษาในงานวิจัยนี้แสดงให้เห็น ขอบเขตการใช้ที่กว้างกว่าดัชนีปริศนาตัวอื่น

งานวิจัยเรื่องการใช้ ㄟも ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่น

木暮 (2002) ใช้ข้อมูลเสียงสนทนาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่มีความสามารถเทียบเท่าระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงที่สนทนากับผู้พูดชาวญี่ปุ่น เพื่อศึกษาวิธีเปลี่ยนหัวข้อสนทนาของผู้เรียน ผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการ ใช้ ㄟも พบว่า ㄟも ที่ผู้เรียนนำมาใช้ตอนเปลี่ยนหัวข้อสนทนาจะทำหน้าที่แสดงความขัดแย้งมากที่สุด และเมื่อ ผู้เรียนมีระดับความสามารถเพิ่มสูงขึ้นจะพบการใช้ในหน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนาและเปลี่ยนหัวข้อสนทนาเพิ่มมากขึ้น

近藤 (2004) ใช้ข้อมูลที่เก็บด้วยวิธีการเล่าเรื่อง (Storytelling) เปรียบเทียบระหว่างผู้พูดชาวญี่ปุ่นกับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวฮ่องกงที่มีความสามารถอยู่ตรงกลางระหว่างระดับ N3 ถึง N2 เพื่อศึกษาปริศนาเรื่องรูปแบบ ของสำนวนภาษาที่ใช้เชื่อมข้อความ และพบว่าผู้เรียนใช้สำนวนภาษาเชื่อมข้อความในการเล่าเรื่องกระจุกตัวอยู่เพียงไม่กี่คำ⁶ สำหรับการเล่าเรื่องเพื่อดำเนินเนื้อหาที่แสดงความขัดแย้งพบการใช้ ㄟも เป็นจำนวนมาก แต่กลับแทบ ไม่พบ けど, ㄟも, かつ, ㄟも, それㄟも ทั้งที่พบการใช้ในข้อมูลของผู้พูดชาวญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก

⁴ Sacks, Schegloff, & Jefferson (1974) เรียกช่วงหรือลำดับการพูดของผู้ร่วมสนทนาแต่ละคนว่า “ผลัด” โดยจะมีการรับส่งผลัดสลับกันไปมาระหว่างผู้ร่วมสนทนาหรือที่ เรียกว่า “การเปลี่ยนผลัด (turn-taking)” ซึ่งช่วยให้การสื่อสารเป็นระเบียบเรียบร้อย กระจายโอกาสการพูดระหว่างผู้ร่วมสนทนา อย่างไรก็ตาม บางครั้งอาจพบปัญหา เรื่องการเปลี่ยนผลัดเกิดขึ้น เช่น ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งผูกขาดผลัดการพูด หรือเกิดการแย่งชิงผลัดขณะที่ผู้ร่วมสนทนาคนปัจจุบันกำลังพูดอยู่

⁵ 若松 (2021) ศึกษาดัชนีปริศนาที่ปรากฏในส่วนต้นจำนวน 4 ตัว ได้แก่ え, ええと, ㄟも, なんか

⁶ สำนวนภาษาของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นที่พบในงานวิจัยของ 近藤 (2004) เช่น ㄟも, から (บอกเหตุผล), คำกริยารูป て (บอกลำดับ), และ ㄟもて

สำหรับงานวิจัยเรื่องการแบ่งประเภท ถึงแม้ว่าจะยังคงมีความคลุมเครือในการจำแนกหน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนากับหน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา แต่ก็ถือได้ว่าเป็นงานวิจัยที่บุกเบิกเรื่องการจำแนกหน้าที่ของ ๘๖ ในแง่มุมใหม่ที่อาศัยข้อมูลการสนทนา อีกทั้งยังวิเคราะห์ความเชื่อมโยงของแต่ละหน้าที่ซึ่งช่วยทำให้เข้าใจหน้าที่ดังกล่าวได้ชัดเจนขึ้น ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาจากมุมมองปริเฉทวิเคราะห์จะเน้นการวิเคราะห์ ๘๖ ในฐานะของดัชนีปริเฉทที่ปรากฏในส่วนต้นปริเฉทเพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะตัว ความนิยมในภาษาพูด การใช้ร่วมกับคำอื่น รวมถึงหน้าที่ในเชิงวัจนปฏิบัติศาสตร์ เช่น การคุกคามหน้าด้านบวกของผู้ฟัง⁷ หรือสะท้อนแนวคิดเรื่องการแสดงความใส่ใจคำนึงถึงอีกฝ่าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับเรื่องปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้เกิดความกระจ่างขัดว่าเหตุใดในการสนทนาของผู้พูดชาวญี่ปุ่นจึงพบการใช้ ๘๖ ในฐานะดัชนีปริเฉทได้บ่อย รวมทั้งงานวิจัยเรื่องการใช้ ๘๖ ของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นก็ยิ่งช่วยตอกย้ำให้เห็นว่า ๘๖ เป็นกลยุทธ์สำคัญที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นนำมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการสนทนาค่อนข้างมากจนบางครั้งอาจกลายเป็นปัญหาอันเนื่องจากการใช้ที่ไม่เป็นธรรมชาติ

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ข้อมูลกลุ่มตัวอย่างและวิธีเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสุ่มเก็บตัวอย่างการสนทนาเรื่องสัพเพเหระของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย (ต่อจากนี้ จะเรียกว่า “NNS”) กับผู้พูดชาวญี่ปุ่น (ต่อจากนี้จะเรียกว่า “NS”) เพศหญิง อายุระหว่าง 29-20 ปี ระยะเวลาการ 40-25 นาที จำนวน 8 กลุ่ม (แต่ละกลุ่มประกอบด้วย NNS 1 คน และ NS 2 คน รวมทั้งหมด 3 คน) เริ่มเก็บข้อมูล ตั้งแต่เดือนมิถุนายนถึงเดือนตุลาคม 2561 ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าคุณคณทั้งสามจะต้องรู้จักกันในระดับหนึ่ง เคยพูดคุยหรือทำกิจกรรมด้วยกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจะให้ NNS เป็นผู้ติดต่อเลือก NS อีก 2 คนอย่างอิสระตามเงื่อนไขที่กำหนด (เพศเดียวกัน อายุหรือชั้นปีการศึกษาใกล้เคียงกัน) ส่วน NNS จะต้องมีความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับค่อนข้างสูงหรือตั้งแต่ระดับ N2 ขึ้นไป ดังรายละเอียดข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์

ตารางที่ 1 รายละเอียดข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์

กลุ่มตัวอย่าง (รหัส)	ชั้นปี*หรืออายุ	JLPT	ระยะเวลาที่อาศัยในญี่ปุ่น	สถานที่เก็บข้อมูล	จำนวนเวลา
กลุ่ม 1 (PCY)	NNS	U3	1 ปี	ห้องชมรม (ฮอกไกโด)	26 นาที
	NS1	U1			
	NS2	U1			
กลุ่ม 2 (MNE)	NNS	U3	1 ปี	ร้านอาหาร (ชิบะ)	30 นาที
	NS1	U1			
	NS2	U1			
กลุ่ม 3 (PNT)	NNS	U3	10 เดือน	ร้านอิชากายะ (ชิบะ)	32 นาที
	NS1	U2			
	NS2	U2			
กลุ่ม 4 (PKM)	NNS	24	1.5 ปี	ร้านอาหาร (โตเกียว)	31 นาที
	NS1	24			
	NS2	24			

⁷ หน้าด้านบวก (Positive Face) คือ ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคมหรือต้องการให้สังคมยอมรับทั้งความคิดและการกระทำ รวมทั้งต้องการได้รับการยกย่องชื่นชม ซึ่งการใช้ ๘๖ จะแสดงความขัดแย้งไม่เห็นด้วย หรือไม่ยอมรับในสิ่งที่อีกฝ่ายพูดหรือคิด จึงเท่ากับเป็นการคุกคามหน้าด้านบวกของอีกฝ่าย

ตารางที่ 1 รายละเอียดข้อมูลกลุ่มตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ (ต่อ)

กลุ่มตัวอย่าง (รหัส)	ชั้นปี*หรืออายุ	JLPT	ระยะเวลาที่อาศัยในญี่ปุ่น	สถานที่เก็บข้อมูล	จำนวนเวลา
กลุ่ม 5 (SWT)	NNS	U3	1 ปี	หอพัก (โอซากา)	29 นาที
	NS1	U3			
	NS2	U3			
กลุ่ม 6 (WAN)	NNS	U3	1 ปี	ร้านอาหาร (โอซากา)	36 นาที
	NS1	U4			
	NS2	U4			
กลุ่ม 7 (PCP)	NNS	D1	3 ปี	ห้องเรียน (โอซากา)	30 นาที
	NS1	M1			
	NS2	M1			
กลุ่ม 8 (CYP)	NNS	D1	2 ปี	ห้องวิจัย (โอซากา)	26 นาที
	NS1	M1			
	NS2	M2			

*สัญลักษณ์แสดงชั้นปีมีความหมายดังนี้ U=นักศึกษาระดับปริญญาตรี M=นักศึกษาระดับปริญญาโท D=นักศึกษาระดับปริญญาเอก

อนึ่ง ผู้วิจัยไม่ได้กำหนดสถานที่สำหรับเก็บข้อมูลเป็นพิเศษ ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยทั้ง 3 คนใช้โอกาสที่พบกันเป็นปกติ เช่น ก่อน/หลังคาบเรียน การนัดกินข้าว ฯลฯ แล้วบันทึกเสียงสนทนาด้วยอุปกรณ์ที่มี เช่น โทรศัพท์มือถือ เพื่อให้ได้บทสนทนาที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด จากนั้นจึงนำมาถอดเสียง (Transcription) โดยอ้างอิงระบบตัวอักษรและสัญลักษณ์ของ 西阪仰・串田秀也・熊谷智子 (2008) ตามความหมายด้านล่างนี้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยให้เผยแพร่ข้อมูลบทสนทนาภายใต้ขอบเขตที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้

[	จุดเริ่มส่วนพูดที่ซ้อนกัน	:	:	เสียงพูดที่เปล่งเสียงยาว
=	คำพูดที่พูดต่อเนื่องไปโดยไม่ขาดตอน	言葉		เสียงพูดที่ตั้ง
言h	เสียงหายใจออก หรือหัวเราะ	↑ ↓		ทำนองเสียงที่สูงหรือต่ำอย่างสุดโต่ง
(0.0)	จำนวนวินาทีที่เสียงขาดหายไประหว่างพูด	.		เสียงข้างท้ายลดต่ำลงจนเกิดช่วงวรรคขึ้น
(.)	ช่วงเว้นว่างที่ต่ำกว่า (0.2)	,		เสียงข้างท้ายต่ำลงเล็กน้อยแต่ยังคงดำเนินต่อไป
¥ ¥	คำพูดที่พูดไปหัวเราะไป	?		เสียงข้างท้ายที่ขึ้นสูง

3.2 ขอบเขตการวิจัยและการขั้นตอนการวิเคราะห์

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาเฉพาะ でも ที่เป็นคำสันธานหรือคำเชื่อมประโยคซึ่งทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทปรากฏอยู่ส่วนต้นของผลัด⁸ ซึ่งสามารถบ่งชี้ประเภทหน้าที่การใช้งานดังกล่าวได้ ดังนั้น でも ที่เป็นคำช่วยหรือคำประเภทอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุข้างต้น รวมถึง でも ที่ผู้วิจัยและเจ้าของภาษาไม่สามารถระบุหน้าที่ได้ชัดเจนเนื่องจากถ้อยคำขาดหายไป (เช่น ผู้พูดหยุดชะงักกลางคัน) จนไม่สามารถอนุมานหน้าที่จากบริบทแวดล้อมได้ จะไม่เข้าข่ายข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้

⁸ อาจปรากฏการใช้ร่วมกับคำหรือวลีที่แสดงการบรรเทา (緩和語句) เช่น うーん, ああ หรือคำพูดแสดงการลังเล เช่น まあ, あ, えーと หรือคำตอบรับคำพูดอีกฝ่ายในเบื้องต้น เช่น はい, ええ

ตัวอย่างข้อมูล

えっ、**でも**なんか、バイトしんどくないですか? :

どっち**でも**いい

ちょっと、ごはん食べるだけ**でも**したい

あ、**でも** (0.2) そうですね。

ผลการตัดสิน

เข้าข่าย

ไม่เข้าข่าย

ไม่เข้าข่าย

ไม่เข้าข่าย

เมื่อถอดข้อความเสียงออกมาเป็นตัวอักษรเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยจะแบ่งหน้าที่ตามเกณฑ์การจำแนกหน้าที่ **でも** ในตารางที่ 2 โดยได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ชาวญี่ปุ่นเป็นผู้ร่วมประเมินการจำแนกหน้าที่ซึ่งผลค่านวนค่า Kappa⁹ ที่ได้เท่ากับ 0.84625 ถือว่าข้อมูลมีความสอดคล้องกันในระดับดีมาก ทั้งนี้ หากมีความเห็นที่ไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะปรึกษาหารืออีกครั้งก่อนกำหนดประเภทหน้าที่ ส่วนการประเมินความเป็นธรรมชาติ ผู้วิจัยจะเปิดไฟล์เสียงสนทนาแล้วให้อาจารย์ชาวญี่ปุ่นช่วยประเมินว่า ในฐานะของผู้ที่ใช้ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาแม่การใช้จุดใดบ้างที่ฟังแล้วรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติหรือมีข้อผิดพลาด

3.3 การจำแนกประเภทหน้าที่ของ **でも**

ดังที่กล่าวในข้างต้นแล้วว่า งานวิจัยนี้จะอ้างอิงการจำแนกประเภทหน้าที่ตามงานวิจัยของ 岩澤 (1985) ที่มีการแบ่งประเภทได้ครอบคลุมและชัดเจนมากที่สุด โดย 岩澤 แบ่งประเภทหน้าที่ตามเกณฑ์เรื่องการมี/ไม่มีความสัมพันธ์แบบ 「Aである。Aでない (หรือ「否A」)」 กล่าวคือ หน้าที่ที่มีความสัมพันธ์แบบ 「Aである。Aでない」 ได้แก่ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง กับ หน้าที่เปรียบเทียบ ส่วนหน้าที่ที่ไม่มีความสัมพันธ์แบบ 「Aである。Aでない」 ได้แก่ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา และหน้าที่เสริมข้อมูล แต่เนื่องจากตัวอย่างที่ 岩澤 ยกมายังมีความคลุมเครือในการจำแนกความแตกต่างบางหน้าที่ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ปรับคำจำกัดความของแต่ละหน้าที่ดังตารางที่ 2 พร้อมยกตัวอย่างประกอบ¹⁰ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจมากยิ่งขึ้น และอธิบายความแตกต่างของหน้าที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันไว้ข้างท้าย

ตารางที่ 2 ประเภทหน้าที่ของ **でも**¹¹

หน้าที่	คำจำกัดความ
1. หน้าที่แสดงความขัดแย้ง (逆接・対立)	หน้าที่ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า 「Aである。Aでない」 การใช้ดัชนีปริงเฉทแสดงความขัดแย้งจะแสดงความสัมพันธ์ซึ่งไม่สอดคล้องกัน ไม่เป็นไปในทำนองเดียวกันเพื่อแสดงเรื่องราวหรือข้อเท็จจริง (Aでない) ซึ่งแตกต่างกับถ้อยคำที่พูดมาก่อนหน้า (Aである) ในภาษาญี่ปุ่นอาจใช้ดัชนีปริงเฉทอื่นแทนได้ เช่น ところが, しかし, それなのに
	{ 『本屋の森のあかり』について ¹² 1NNS: えっ、少女漫画ですか。 2NS1: あ : : でも , 女性誌で : : 連載されてたかも。 3NNS: う : : ん。 4NS1: 少女ってゆうよりもちよっと上かもしれないですね。

⁹ Cohen's kappa coefficient คือ ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบความสอดคล้อง (consistency) ระหว่างผู้ให้ความเห็นทั้งสองฝ่ายว่ามีความคิดเห็นตรงกันมากน้อยเพียงใด โดยค่าสถิติที่อยู่ระหว่าง 0.81-1.00 หมายถึง ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องในระดับดีมาก

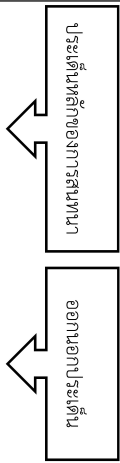
¹⁰ ผู้วิจัยปรับแก้ตัวอย่างบทสนทนาในตารางให้เข้าใจง่ายขึ้นโดยจะใช้สัญลักษณ์การถอดเสียงเฉพาะส่วนที่จำเป็นเท่านั้น ทั้งนี้ ตัวอย่างที่ยกมาในข้อ 4 ผลการวิเคราะห์จึงเขียนแสดงด้วยวิธีถอดเสียงตามกฎที่กล่าวไปในข้อ 3.1

¹¹ การแสดงหน้าที่ต่อจากนี้จะเขียนแสดงเป็นตัวเอ่น

¹² สัญลักษณ์ {} หมายถึง หัวข้อสนทนา

<p>2. หน้าที่เปรียบเทียบ (对比)</p>	<p>หน้าที่ซึ่งมีความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า 「A である。A でない」 เช่นเดียวกับหน้าที่ข้อ 1 แต่หน้าที่เปรียบเทียบนี้จะพูดถึงบางสิ่งบางอย่าง 2 สิ่งเชิงเปรียบเทียบเพื่อให้เห็นความแตกต่างของข้อมูลทั้งสอง ในภาษาญี่ปุ่นอาจใช้ดัชนีปริจเฉทอื่นแทนได้ เช่น 一方, 他方, それに対して</p> <p>{NNSのお化けへの怖さ}</p> <p>1NNS: なんか日本に来てから, 一人で部屋にいても全然大丈夫みたいな.</p> <p>2NS2: う : ん. 怖くないんだね.</p> <p>3NNS: うん. ☐自分の家に一人にいたら, なんか怖い. タイのうち.</p>
<p>3. หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา (話題展開・発展)</p>	<p>หน้าที่ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า 「A である。A でない」 อย่างชัดเจนเหมือนอย่างหน้าที่ข้อ 1 และข้อ 2 เนื่องจากเนื้อหาของถ้อยคำที่ตามมาไม่ได้แสดงการขัดแย้งหรือตรงข้ามกับถ้อยคำก่อนหน้า จึงทำให้ความหมายของการปฏิเสธเนื่องความถ้อยคำก่อนหน้าที่แฝงอยู่เบาบางลง ในที่นี้จะใช้เพื่อพัฒนาเข้าสู่หัวข้อสนทนาใหม่โดยนำเนื้อหาจากหัวข้อสนทนาก่อนหน้านี้ ในภาษาญี่ปุ่นอาจใช้ดัชนีปริจเฉทอื่นแทนได้ เช่น そこで, すると, で, そして</p> <p>{タイ語検定の批判}</p> <p>1NS1: なんか結構タイ語の先生からすると, あれはちょっとな : みたいなこともあるみたいな感じ.</p> <p>2NS2: ふ : : : ん. そっか.</p> <p>3NS1: そうそうそう. まっでもなんか一つあると嬉しいな : : と.</p> <p>4NS2: う : : んうんうんうん.</p> <p>{NS1のタイ語検定の感想}</p> <p>5NS1: ☐長文読解があつて : : タイ語なんですけど.</p> <p>6NS2: うんうん.</p> <p>7NS1: 全然読めなかった.</p>
<p>4. หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา (話題転換・回帰)</p>	<p>หน้าที่ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า 「A である。A でない」 อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับหน้าที่ข้อ 3 แต่ต่างกันตรงที่เนื้อหาของถ้อยคำข้างหน้ากับข้างหลังไม่มีความสอดคล้องกันหรือเกี่ยวเนื่องกัน เป็นการหยิบยกประเด็นการสนทนาขึ้นมาใหม่ซึ่งไม่เชื่อมโยงกับเนื้อหาก่อนหน้านี้โดยตรง หรือใช้วกกลับสู่ประเด็นการสนทนาหลังจากด้วยอย่างข้างล่าง ในภาษาญี่ปุ่นอาจใช้ดัชนีปริจเฉทอื่นแทนได้ เช่น ところで, 話に戻るけど</p> <p>{大阪のお雑煮}</p> <p>1NS1: お雑煮もなんか, 種類違いそう.</p> <p>2NS2: なんか味噌で作るところない?</p> <p>3NS1: あっなんか, こっちは味噌. なんか大阪は味噌らしい. 白味噌?</p> <p>4NS2: 白味噌?, 味噌?</p> <p>5NS1: うん. うちの味噌じゃない.</p> <p>6NS2: 何?. 醤油?, すまし汁みたいな?</p> <p>7NS1: う : : ん. うち : あの, 何?, 小豆と : ,</p> <p>8NS2: それお汁粉やる.</p> <p>9NS1: お汁粉か, これは違うか hhhh やっぱり違う.</p> <p>10NS2: hhhh それ甘いじゃん, しょっぱいやつやで, 豚汁みたいな味のやつ. 味オンチか?</p> <p>11NS1: うん.</p> <p>12NS2: hhhh</p> <p>13NS1: ☐なんかびっくりしたもん, だってうちスーパーで働いとってさ : : , すごい, お正月前に : みんなが白味噌? 買いたして : , もう品切れになって : .</p>
<p>5. หน้าที่เสริมข้อมูล (補足・情報追加)</p>	<p>หน้าที่ซึ่งไม่มีความสัมพันธ์แบบที่เรียกว่า 「A である。A でない」 อย่างชัดเจนเช่นเดียวกับหน้าที่ข้อ 3 และข้อ 4 แต่ต่างกันตรงที่เป็นเพียงการเพิ่มเติมรายละเอียดบางอย่างหลังจากที่เนื้อหาการสนทนาขณะนั้นได้สิ้นสุดไปแล้ววาระหนึ่ง โดยอาจเป็นการเสริมตัวอย่างหรือเงื่อนไขเพิ่มเติมที่ตนเองเพิ่งพูดไปหรือผู้ร่วมสนทนาคนอื่นพูดถึงหรือยังพูดออกมาไม่หมด การเสริมข้อมูลจะช่วยให้การสนทนาในหัวข้อปัจจุบันดำเนินต่อไปได้อีก การใช้หน้าที่ ☐ ในหน้าที่นี้จะแทบไม่ปรากฏความหมายของการปฏิเสธเนื่องความหมายของถ้อยคำที่อยู่ข้างหน้า ในภาษาญี่ปุ่นอาจใช้ดัชนีปริจเฉทอื่นแทนได้ เช่น あとは, しかも</p> <p>{日本でもミルクティー}</p> <p>1NNS: 最近あれも人気じゃん, なんか日本で, う : : ン. タピオカ?</p> <p>2NS1: あ : : : 大好き.</p> <p>3NNS: ☐, めっちゃ並んでる.</p>

หากจำแนกหน้าที่ทั้ง 5 จากมุมมองที่มีต่อการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาแล้วอาจจำแนกออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนหรือพัฒนาหัวข้อสนทนา (หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา) กับ กลุ่มที่ไม่มีผลต่อหัวข้อสนทนา แต่จะเปลี่ยนทิศทางการสนทนาในหัวข้อสนทนาปัจจุบันให้ดำเนินไปในทิศทางอื่นที่ แตกต่างกัน (หน้าที่แสดงความขัดแย้ง หน้าที่เปรียบเทียบ) หรืออาจช่วยประคองการสนทนาขณะนั้นให้ยังคงดำเนิน ไปในทิศทางเดิมอยู่ด้วยการเสริมข้อมูล (หน้าที่เสริมข้อมูล)

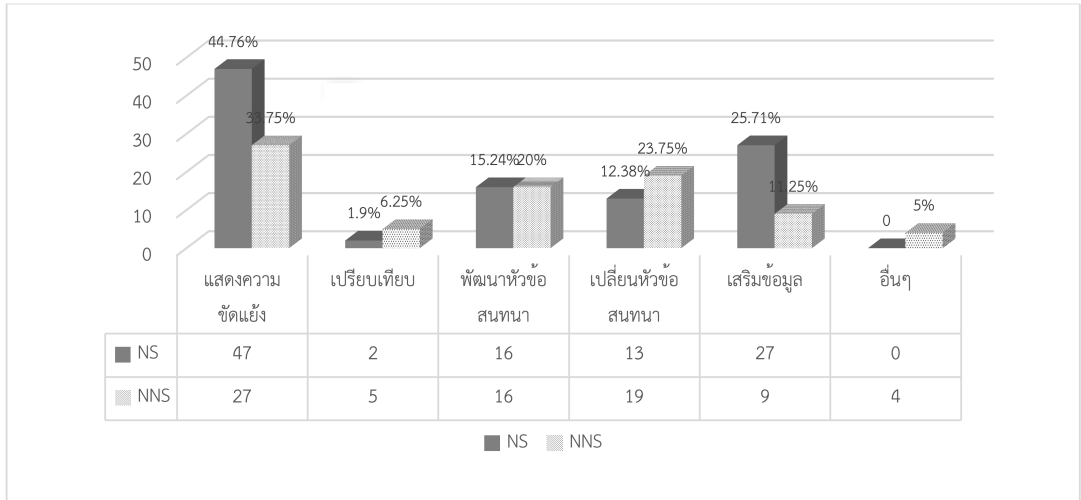
สำหรับประเด็นความแตกต่างระหว่าง หน้าที่แสดงความขัดแย้ง กับ หน้าที่เปรียบเทียบ นั้น แม้ว่าหน้าที่ทั้งสองจะมีความสัมพันธ์แบบขัดกันระหว่างเนื้อความข้างหน้ากับเนื้อความข้างหลังที่เหมือนกันแต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง เนื้อความที่ตามมาจะแสดงถึงการไม่เป็นไปตามสิ่งที่อีกฝ่ายกำลังคิดคาดคะเนจากเนื้อความข้างหน้า เช่น 「妹は美人だ。でも、モテない。」 เมื่อพูดขึ้นว่า “น้องสาวสวย” ผู้ฟังส่วนใหญ่ย่อมต้องคาดคะเนว่า “น้องสาวจะต้องเป็นคนเนื้อหอมอย่างแน่นอน” ทว่า ความจริงกลับไม่เป็นเช่นนั้น เพราะไม่มีใครเข้ามาจีบเลย ลักษณะแบบนี้คือการแสดงความขัดแย้ง ส่วน หน้าที่เปรียบเทียบ คือ การพูดถึงบางสิ่งบางอย่างที่มีลักษณะไม่เหมือนกันหรือตรงข้ามกันเชิงเปรียบเทียบ เช่น 「妹は美人だ。でも、私はデブだ。」 แสดงการเปรียบเทียบหน้าตาระหว่างน้องสาวกับตัวเอง ในทำนองเดียวกัน หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา กับ หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา ที่ถึงแม้จะมีจุดร่วมกันคือ การเปิดประเด็นสนทนาในหัวข้อใหม่ แต่ทั้งสองหน้าที่นี้มีขั้นตอนการเปิดประเด็นที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา คือ การหยิบยกเนื้อหาบางส่วนในหัวข้อสนทนา ก่อนหน้าขึ้นมาพัฒนาให้กลายเป็นหัวข้อสนทนาใหม่ ในขณะที่ หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา คือ การเปิดประเด็นการสนทนาใหม่ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังพูดคุยสนทนาอยู่ในปัจจุบัน บางครั้งผู้ร่วมสนทนาอาจรู้สึกว่าการเปลี่ยนหัวข้อสนทนา มีความกระโดดหรือถูกเปลี่ยนอย่างกะทันหัน แต่การใช้ でも หรือ とこゝで จะช่วยบรรเทาความรู้สึกนี้ลงได้

4. ผลการวิเคราะห์

4.1 ภาพรวมการใช้ でも

การใช้ でも ที่ปรากฏในข้อมูลเสียงสนทนาครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 185 ครั้ง ในจำนวนนี้แบ่งเป็น NS (กลุ่มละ 2 คน รวม 16 คน) เท่ากับ 105 ครั้ง และ NNS (กลุ่มละ 1 คน รวม 8 คน) เท่ากับ 80 ครั้ง ซึ่งเมื่อเฉลี่ยจำนวนการใช้ต่อคนจะพบว่า NNS มีแนวโน้มจะใช้ でも ค่อนข้างสูง (NS = 6.6 ครั้งต่อคน และ NNS = 10 ครั้งต่อคน¹³) แผนภาพที่ 1 แสดงจำนวนครั้งและสัดส่วนการใช้ でも จำแนกตามหน้าที่เปรียบเทียบระหว่าง NS กับ NNS ซึ่งปรากฏในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 8 กลุ่ม รวม 24 คน (NS = 16 คน และ NNS = 8 คน)

¹³ วิธีคำนวณค่าเฉลี่ยของ NS คือ $105 \div 16 = 6.6$ ครั้ง และ NNS คือ $80 \div 8 = 10$ ครั้ง

แผนภาพที่ 1 จำนวนและสัดส่วนการใช้ $\mathcal{C}_0$ จำแนกตามหน้าที่เปรียบเทียบระหว่าง NS กับ NNS

จากข้อมูลในแผนภาพที่ 1 NS ใช้เพื่อทำ **หน้าที่แสดงความขัดแย้ง** มากที่สุดจำนวน 47 ครั้ง (44.76%) รองลงมาคือ **หน้าที่เสริมข้อมูล** 27 ครั้ง (25.71%) และ **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** 16 ครั้ง (15.24%) ในขณะที่ NNS ใช้เพื่อทำ **หน้าที่แสดงความขัดแย้ง** มากที่สุดจำนวน 27 ครั้ง (33.75%) รองลงมาคือ **หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา** 19 ครั้ง (23.75%) และ **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** 16 ครั้ง (20%) ตามลำดับ จากผลดังกล่าวนี้จะเห็นทั้งจุดร่วมและจุดที่แตกต่างระหว่างกลุ่มผู้เรียนกับกลุ่มชาวญี่ปุ่น กล่าวคือ **หน้าที่แสดงความขัดแย้ง** ซึ่งเป็นวิธีใช้พื้นฐานของ $\mathcal{C}_0$ มีการใช้ในสัดส่วนมากที่สุดทั้ง NS และ NNS อย่างไรก็ตาม หน้าที่รองลงมาที่ NS ใช้มากกลับเป็น **หน้าที่เสริมข้อมูล** และ **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** สะท้อนการใช้ที่เน้นเนื้อหาของการสนทนาในขณะนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเสริมข้อมูลที่ตัวเองพูดไปก่อนหน้าหรือเสริมข้อมูลที่ผู้ร่วมสนทนาคนอื่นพูดมาก่อนหน้าเพื่อให้การพูดคุยสนทนาดำเนินต่อเนื่องเรื่อยไปอีก หรือการพัฒนาหัวข้อสนทนาที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลการพูดคุยในหัวข้อสนทนาปัจจุบันอย่างใกล้ชิด ในขณะที่ NNS กลับพบว่าแม้แนวโน้มที่จะใช้เพื่อทำ **หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา** และ **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** มากเป็นอันดับรองลงมา สะท้อนการใช้ที่แตกต่างกันโดย NNS ไม่ได้ยึดติดกับเนื้อหาของหัวข้อสนทนาในขณะนั้นให้มีความลึกและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง แต่มีแนวโน้มจะหยิบยกหัวข้อการสนทนาอันใหม่ขึ้นมาพูดเรื่อย ๆ เพื่อให้การสนทนาดำเนินต่อไป เนื่องจากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ในครั้งนี้อาจเป็นการสนทนาที่มีวัตถุประสงค์ของการพูดคุยที่ชัดเจน เช่น ได้วาที แต่เป็นการพูดคุยในเรื่องทั่วไปจึงอาจปรากฏหน้าที่การใช้แบบอื่นเพิ่มขึ้นจาก **หน้าที่แสดงความขัดแย้ง** ไม่ว่าจะเป็น **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** **หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา** และ **หน้าที่เสริมข้อมูล** ซึ่งต่างจากหน้าที่เดิมของ $\mathcal{C}_0$ ที่ใช้แสดงความขัดแย้งหรือการปฏิเสธถ้อยคำข้างหน้าค่อนข้างมาก สำหรับหน้าที่อื่น ๆ จะกล่าวถึงในข้อ 4.2

4.2 รูปแบบการใช้ ๘๕ ของ NNS

การวิเคราะห์ผลในส่วนต่อจากนี้จะพูดถึงการใช้ ๘๕ จำนวน 80 ตัวอย่างที่พบในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ว่า NNS สามารถใช้งานแต่ละหน้าที่ได้อย่างถูกต้องเป็นธรรมชาติหรือไม่อย่างไรบ้าง

ตารางที่ 3 รูปแบบการใช้ ๘๕ จำแนกตามหน้าที่ของ NNS

หน้าที่	จำนวนการใช้ หน่วย : ครั้ง	ผลการพิจารณา		
		○	△	×
1. แสดงความขัดแย้ง	27	25 (92.6%)	1 (3.7%)	1 (3.7%)
2. เปรียบเทียบ	5	5 (100%)	0 (0%)	0 (0%)
3. พัฒนาหัวข้อสนทนา	16	15 (93.75%)	0 (0%)	1 (6.25%)
4. เปลี่ยนหัวข้อสนทนา	19	7 (40%)	12 (60%)	0 (0%)
5. เสริมข้อมูล	9	5 (55.56%)	2 (22.22%)	2 (22.22%)
อื่นๆ	4	0 (0%)	0 (0%)	4 (100%)
รวม	80 (100%)	57 (71.25%)	15 (18.75%)	8 (10%)

สัญลักษณ์ในตารางใช้แทนความหมายต่อไปนี้ ○ = ถูกต้องและเป็นธรรมชาติ △ = ไม่เป็นธรรมชาติ × = ไม่ถูกต้อง

จากตารางที่ 3 นี้กล่าวได้ว่า ในภาพรวม NNS ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นในระดับค่อนข้างสูง (N1-N2) สามารถใช้ ๘๕ ในการสนทนาเพื่อทำหน้าที่ต่างๆ ได้เป็นอย่างดี มีสัดส่วนการใช้งานที่ถูกต้องสูงถึง 71.25% โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน้าที่ที่แสดงความขัดแย้ง และ หน้าที่เปรียบเทียบ ซึ่งเป็นวิธีใช้พื้นฐานซึ่งกลุ่มตัวอย่างใช้ได้ถูกต้องเกือบทั้งหมด เช่นเดียวกับ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา ที่แม้ว่าอาจไม่ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาอธิบายวิธีใช้ในวิชาไวยากรณ์ของชั้นเรียนภาษาญี่ปุ่นมากนักแต่ก็สามารถใช้ได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม NNS กลับไม่สามารถใช้เพื่อทำ หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา ทั้งที่หน้าที่ดังกล่าวมีลักษณะร่วมกับ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา ในแง่ของการหยิบยกหรือชูประเด็นการสนทนาในหัวข้อใหม่ ส่วน หน้าที่เสริมข้อมูล ที่ NS ใช้มากเป็นอันดับที่สอง แต่ NNS กลับใช้ในสัดส่วนที่ค่อนข้างน้อยและใช้ได้ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมชาติในสัดส่วนเกือบครึ่งหนึ่งของการใช้ทั้งหมดที่พบ ดังนั้น เนื้อหาต่อจากนี้กล่าวถึงการใช้งานแต่ละหน้าที่ในรายละเอียด โดยแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ 4.2.1 หน้าที่ของ ๘๕ ที่ NNS ใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ และ 4.2.2 หน้าที่ของ ๘๕ ที่ NNS ใช้งานไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมชาติ

4.2.1 หน้าที่ของ でも ที่ NNS ใช้ได้อย่างเป็นธรรมชาติ

จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่า มี 3 หน้าที่ซึ่ง NNS ใช้ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ ได้แก่ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง หน้าที่เปรียบเทียบ และ หน้าที่พัฒนาเนื้อหา ซึ่งจะอธิบายในรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

หน้าที่แสดงความขัดแย้ง

บทสนทนาที่ 1 MNE {千葉駅前の人気なタピオカの店}

1094	NS1	:	千葉 [駅の : ね, 『ごんちゃ』 [すごいよね.
1095	NNS	:	[うん.
1096	NS2	:	[『ごんちゃ』 できたよね.
1097	NNS	:	うそ : : : :
1098	NS1	:	すごい, 列もう.
1099	NNS	:	そうそうそう.
1100	NS2	:	こんな
1101	NNS	:	ね : : ? あ : : : [び, うん.
1102	NS2	:	[hhhhh
1103	NNS	:	[でも, 昼, う : : ん, なんか午後, 一時ぐらい, 行ったら : =
1104	NS2	:	うんうんうん.
1105	NNS	:	=人あまりいないよ.

หัวข้อสนทนามาก่อนจะเข้าสู่บรรทัดที่ 1094 ได้มีการพูดคุยเรื่องร้านชานมไข่มุกยอดนิยมในสถานที่แห่งหนึ่ง หลังจากนั้นจึงได้พัฒนากลายเป็นหัวข้อสนทนาปัจจุบันเริ่มตั้งแต่บรรทัดที่ 1094 โดย NS1 ได้เอ่ยถึงร้านชานมไข่มุกยอดนิยมอีกร้านที่ตั้งอยู่ที่สถานีรถไฟชิบะขึ้นมาด้วยถ้อยคำแสดงการเรียกร้องให้อีกฝ่ายเห็นด้วยกับความคิดตัวเองที่คิดว่าร้านนี้ก็ได้ได้รับความนิยมอย่างมากเพราะมีคนเข้าคิวต่อแถวเยอะดังคำพูดในบรรทัดที่ 1094 ที่ว่า “ที่หน้าสถานีชิบะก็เยอะ ร้าน “Gong Cha” สุดยอดมากเลยนะ” และบรรทัดที่ 1098 ที่ว่า “คนต่อคิวกันเยอะเลยล่ะ” ซึ่งผู้ร่วมสนทนาทั้ง 2 คนก็เห็นด้วยจึงได้ตอบกลับไปดังคำพูดในบรรทัดที่ 1099 และบรรทัดที่ 1100 ทว่าหลังจากนั้น NNS ได้ใช้ でも เพื่อทำ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง กับเนื้อหาของถ้อยคำก่อนหน้า โดยกล่าวว่าร้านชานมดังกล่าวมีคนต่อคิวเยอะก็จริงแต่ตอนที่ตัวผู้พูด (NNS) ไปกลับไม่ค่อยมีคน เพื่อปฏิเสธเนื้อหาส่วนหนึ่งที่ NS1 พูดมาดังในบรรทัดที่ 1103 และบรรทัดที่ 1105 「でも, 昼, う : : ん, なんか午後, 一時ぐらい, 行ったら : 人あまりいないよ. (แต่ว่าตอนเที่ยง เออแบบไปช่วงบ่ายโมงมา ไม่ค่อยมีคนแล้วนะ)」 การใช้ でも ในหน้าที่นี้ นอกจากใช้แสดงความขัดแย้งหรือปฏิเสธเนื้อหาส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดที่ผู้ร่วมสนทนาคนใดคนหนึ่งพูดขึ้นมาแล้ว ยังสามารถใช้แสดงความขัดแย้งภายในคำพูดของตัวเองได้ด้วยดังเช่นบทสนทนาที่ 2

บทสนทนาที่ 2 PKM {工作上、NNSにとって大変なこと}

254	NNS	:	=で、朝礼でやらなきゃいけないの、MCとして、[朝礼とか、自分の：、部署の、発表？=
255	NS1	:	[ふ：：ん.
256	NS1	:	うん.
257	NNS	:	=今は担当やってんの. 朝礼と、昼礼とか：、=
258	NS1	:	う：ん.
259	NNS	:	=で、全部なんか：、何だろう、時々時々ね、緊張しすぎて：、=
260	NS1	:	う：ん.
261	NNS	:	=¥日本語が出てこないの¥、みんなの前で：.
262	NS1	:	あ：：：：.
263	NNS	:	あれが：大変、いつも、なんかどうしたら、hh
264	NS1	:	いや：：そりゃ [そうだよ.
265	NNS	:	[落ち着かないと：. (2. 0) だからね、まあ (2. 0) Practice makes perfect. でも：
266		:	(3. 0)
267	NNS	:	《ため息》
268	NS2	:	たいへ：：ん.
269	NNS	:	大変、ほんと [に.
(省略)			
273	NNS	:	う：：ん、まあ練習、まあ毎日：やったら：、絶対慣れ：：、慣れるはずなんだけどね：. でも 何回やっても¥慣れない¥.

บทสนทนาที่ 2 เป็นการระบายความทุกข์ในการทำงานของ NNS ซึ่งแทบจะครองผลัดพูดอยู่ฝ่ายเดียวตลอด ทั้งหมดว่า ทั้งที่ตัวเองเป็นคนไทย (ชาวต่างชาติ) แต่กลับไม่ได้รับการยกเว้นหรือได้รับสิทธิพิเศษ ต้องรับผิดชอบงานหลายอย่างทั้งเป็นพิธีกรในการประชุมแผนกตอนเช้าตั้งคำพูดในบรรทัดที่ 254, 257, 259, 261, 263, 265 และ 269 ก่อนจะเข้าสู่คำพูดในบรรทัดที่ 273 ที่ว่า 「う：：ん、まあ練習、まあ毎日：やったら：、絶対慣れ：：、慣れるはずなんだけどね：. でも何回やっても¥慣れない¥. (หากฝึกฝนหลายครั้งก็ย่อมจะเคยชิน แต่สำหรับตัวเองแล้วไม่ว่าจะฝึกสักกี่ครั้งก็ยังไม่ชินเสียที)」 でも ในที่นี้แสดงความขัดแย้งต่อคำพูดของตัวเองที่พูดขึ้นก่อนหน้านี้นี้ โดยผู้พูดเชื่อว่าถ้าฝึกฝนทำทุกวันก็น่าจะเคยชินแต่ในความจริงแล้วกลับไปไม่เป็นเช่นนั้น

หน้าที่เปรียบเทียบ

เนื่องจากข้อมูลเสียงสนทนาในงานวิจัยนี้เป็นการพูดคุยโดยไม่ได้ระบุจุดประสงค์ของการสนทนา จึงทำให้บางหน้าที่ไม่พบการใช้ที่บ่อยนักอย่างเช่น *หน้าที่เปรียบเทียบ* ซึ่งมักพบได้ในการสนทนาเพื่อเสนอขายสินค้า โฆษณาชวนเชื่อได้บ่อยมากกว่า แต่ถึงกระนั้น NNS ก็สามารถใช้หน้าที่นี้ได้อย่างถูกต้องทั้งหมดดังตัวอย่างบทสนทนาข้างล่าง

บทสนทนาที่ 3 PKM {NNSの現在の職場}

165	NNS	:	↑このほうが：, なんか (.) トレーニングのシステムとか：, =
166	NS2	:	うん.
167	NNS	:	=ちゃんと, なんか上司が：=
168	NS2	:	うん.
169	NNS	:	=サポートしてくれるし：, まっできない：, できないなんか, 自分の：, =
170	NS2	:	うん.
171	NNS	:	=心配とか：, =
172	NS2	:	うん.
173	NNS	:	=なんか, なんだろ, (2. 0) 何か問題があれば：いつでも, なんか相談できる：, [環境?=
174	NS1	:	[あ：：：
175	NS2	:	[うん. =
176	NS2	:	=う：：ん.
177	NNS	:	う：：ん, でも： , 『NNS の前の職場』 だったら：あんまり何だっけ：?, ちゃんと：トレーニングのスケジュールがなくて： (.) =

บทสนทนาที่ 3 NNS เล่าถึงการทำงานในปัจจุบันโดยเริ่มตั้งแต่บรรทัดที่ 165, 167, 169, 171, 173 และ 177 ว่า “ที่นี่แบบ (.) มีทั้งระบบการเทรนนิ่ง หัวหน้าก็คอยซัพพอร์ต แบบเวลาที่ไม่ได้ ทำไม่ได้ เออเวลาที่ตัวเองกังวลใจ (2.0) ยังไงดีละ มีสภาพแวดล้อมที่ถ้ามีปัญหาก็สามารถปรึกษาได้ตลอดมั้ง” จากนั้นก็ใช้ *でも* เปรียบเทียบกับที่ทำงานก่อนหน้าในบรรทัดที่ 177 และ 179 ว่า “*でも*：, 『NNSの前の職場』 だったら：あんまり何だっけ：?, ちゃんと：トレーニングのスケジュールがなくて： (.) あんまりなんか, 自分が今, 今まで：, なんか, どこまで成長できるかがライティングしにく-, しにくかつたんじゃん. (แต่ถ้าเป็นที่ 『ที่ทำงานเดิมของ NNS』 ละก็ ไม่ค่อยจะแบบอะไรดีละ ไม่มีกำหนดการเทรนนิ่งที่ชัดเจน (.) ไม่ค่อยแบบว่าตัวเองตอนนี้ จนถึงตอนนี้เอ่อพัฒนาไปถึงไหนแล้ว เามาเขียนรายงานลำบาก เขียนลำบากใช่ไหมละ)” เพื่อแสดงการเปรียบเทียบการทำงานระหว่างที่เดิมกับที่ปัจจุบัน

หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา

แม้ว่าการใช้ でも เพื่อทำ หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา อาจไม่ได้มีการเน้นย้ำในวิชาภาษาญี่ปุ่นของผู้เรียนชาวไทยมากนัก ทว่า ผลจากข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์ครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า NNS สามารถใช้หน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี โดยมีสัดส่วนความถูกต้องของการใช้ที่สูงมากหรือเท่ากับ 93.75% การใช้หน้าที่นี้สะท้อนถึงความพยายามช่วงชิงผลัดพูดมาเป็นของตัวเองซึ่งมีแนวโน้มการใช้ที่ค่อนข้างสูงเช่นเดียวกับ NS อาจเรียกได้ว่าเป็นหนึ่งในกลยุทธ์การสนทนาของ NNS ดังตัวอย่างบทสนทนาที่ 4

บทสนทนาที่ 4 CYP {気仙沼が豊かな所である} → {津波被害や復旧されていない気仙沼}

589	NNS	:	気仙沼は結構、いい景色？	
590	NS1	:	うん	
591	NS2	:	ふ : : [: : ン	
592	NNS	:	[ンで (1.0) 豊かだな : : : と思って	
593	NS2	:	うん. 確かに.	
594	NNS	:	でもまだ復旧してないところ, [多い.	
595	NS2	:	[う : : ン. 津波で. [うわ : :	
596	NS1	:	[へ : : :	
597	NNS	:	みんな初めて知った=タイ, タイの人みんな何と言うか, 福島? (.) のほうだけ.	

บทสนทนาที่ 4 ตั้งแต่บรรทัดที่ 589-593 เป็นการพูดคุยถึงเมืองเคเซ็นนุมะในแ่งมมูที่ว่า เป็นสถานที่ที่มีทัศนียภาพงดงามอุดมสมบูรณ์ ก่อนจะใช้เนื้อหาเกี่ยวกับเมืองเคเซ็นนุมะมาพัฒนาเป็นหัวข้อสนทนาใหม่ตั้งแต่บรรทัดที่ 594 เพื่อเล่าถึงเมืองนี้ในอีกแ่งมมูที่ว่า จวบจนขณะนี้ก็ยังไม่มีการบูรณะฟื้นฟูความเสียหายจากเหตุการณ์สึนามิ และเป็นสถานที่ที่คนไทยไม่ค่อยรู้จัก ส่วนใหญ่รู้จักแต่ฟูกุชิมะ จากตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า NNS สามารถพัฒนาหัวข้อสนทนาเกี่ยวกับเมืองเคเซ็นนุมะจากแ่งมมูหนึ่งไปอีกแ่งมมูหนึ่งได้โดยมีเนื้อหาที่เชื่อมโยงกันอยู่

4.2.2 หน้าที่ของ でも ที่ NNS ใช้งานไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมชาติ

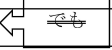
จากข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้พบว่า มี 3 หน้าที่ซึ่ง NNS ใช้ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ หน้าที่แสดงความขัดแย้ง หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา และ หน้าที่เสริมข้อมูล จะอธิบายในรายละเอียดตามลำดับต่อไปนี้

หน้าที่แสดงความขัดแย้ง

ตัวอย่าง หน้าที่แสดงความขัดแย้ง ที่ไม่เป็นธรรมชาติซึ่งพบในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ แม้มีจำนวนน้อยแต่ก็อาจมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น กล่าวคือการใช้คำสันธานที่แสดงความขัดแย้งเหมือนกันซ้ำ 2 ตัว และการละคำพูดมากเกินไปจนทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ บทสนทนาที่ 5 คือ ตัวอย่างการใช้ けど กับ でも ซึ่งทำหน้าที่เหมือนกันภายในผลัดพูดเดียวกัน ส่วนบทสนทนาที่ 6 คือ ตัวอย่างการละคำพูดมากเกินไป

บทสนทนาที่ 5 SWT {今日の授業で脱線した先生}

1060	NNS	:	今日も：＝
1061	NS2	:	うん.
1062	NNS	:	＝なんか、中世＝
1063	NS2	:	うんうん.
1064	NNS	:	＝中世時代？， [の授業＝
1065	NS2	:	[うんうん
1066	NS2	:	うんうん.
1067	NNS	:	＝取った ~~けど~~ ：， ＝
1068	NS2	:	うん.
1069	NNS	:	＝ ~~でも~~ ， なんか， 先生は：：＝
1070	NS2	:	うん.
1071	NNS	:	＝hh なんか脱線が多いので：：＝
1072	NS2	:	うん hhhh
1073	NNS	:	＝なんか今日は全然， 何も， [なんか歴史について＝
1074	NS2	:	[あ：：
1075	NS2	:	うん.
1076	NNS	:	＝教えていない， なんか， [今日は， 幽霊の話.

บทสนทนาที่ 5 NNS กำลังพูดถึงอาจารย์ผู้สอนคนหนึ่งว่า 「今日も： なんか， 中世 中世時代？， の授業取った~~けど~~：， ~~でも~~ なんか， 先生は：： hh なんか脱線が多いので：： なんか今日は全然， 何も， なんか歴史について教えていない， なんか， 今日は， 幽霊の話. (วันนี้เรียนก็แบบ...ลงเรียนวิชายุคกลางแต่... แต่ว่าคืออาจารย์hhชอบบอกนอกเรื่องแบบ..วันนี้ก็ไม่ได้สอนประวัติศาสตร์อะไรเลยแบบ...วันนี้เล่าเรื่องผี)」 อาจเป็นไปได้ว่าในขณะที่กำลังพูดไปคิดไปอยู่นั้น ผู้พูดอาจลืมไปแล้วว่าได้ใช้คำสันธาน ~~けど~~ ไปก่อนหน้านี้อแล้ว จึงผลอใช้ ~~でも~~ ที่มีหน้าที่เหมือนกันซ้ำออกมาอีกทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ

บทสนทนาที่ 6 PKM {NNSの現在の職場}

161	NS1	:	(まえと)， この， 仕事比べてどう？
162	NNS	:	~~でも~~ ね， ここのほうがいい.
163	NS1	:	あっいいい.
164	NS2	:	あっそうなんだ：.

ในบทสนทนาที่ 6 NNS ต้องการเล่าว่า ถึงแม้ว่าที่ทำงานปัจจุบันจะต้องเข้ากะกลางคืน แต่ถ้าเปรียบเทียบกับที่ทำงานก่อนหน้านี้อแล้วที่ปัจจุบันดีกว่า ซึ่งควรพูดเนื้อหาในแง่ลบนำมาก่อนที่จะใช้ ~~でも~~ นำหน้าถ้อยคำที่แสดงความขัดแย้ง (เนื้อหาเชิงบวก) อย่างเช่น 「夜勤などのしんどさはあるけれど、前と比べてここのほうがいい。」 แต่ในที่นี้ NNS กลับละถ้อยคำที่ขีดเส้นใต้ไว้เหลือเพียง 「~~でも~~ね」 จึงทำให้การใช้ในที่นี้ไม่ถูกต้อง

หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา

อย่างที่กล่าวไปในข้างต้นแล้วว่า ถึงแม้ว่า NNS จะสามารถใช้ ~~でも~~ เพื่อทำ **หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา** ได้เป็นอย่างดีด้วยการหยิบยกเนื้อหาบางส่วนในหัวข้อสนทนาก่อนหน้านี้ขึ้นมาพัฒนาเป็นหัวข้อสนทนาต่อไปดังที่กล่าว

ไปในข้อ 4.2.1 ก็ตาม แต่ทว่า เมื่อต้องการเปลี่ยนหัวข้อการสนทนาที่กำลังพูดคุยอยู่ขณะนั้นพบว่าวิธีการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาของ NNS มีข้อแตกต่างจากวิธีของชาวญี่ปุ่นที่ทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ ดังตัวอย่างบทสนทนาที่ 7 บทสนทนาที่ 7 CYP {気仙沼『海の市のシャークミュージアム』}→{仙台の物価}

637	NNS	:	彼女すごいシャーク見たいだから、すごいワイワイの気持ちで.	
638	NS1	:	hhhhh ↑ 確かに.	
639	NS2	:	あ : : :	
640	NS2	:	[確かに.	
641	NNS	:	[あ : : :なんか引いて、引いてた(.) >みたいな感じで<. お : : :	
642	NS2	:	わ : : い, サメだ : : : って =	
643	NS2	:	= [思ったら、急に hhhh	
644	NNS	:	[サメだ. はいはい.	
645	NS2	:	ちょっと静かに(.) って.	
646	NNS	:	[静かに. うん.	
647	NS2	:	[hhhh, hh	
648	NS1	:	わかる.	
649	NS2	:	hhh	
650	NNS	:	あ : : , [でも], 仙台, 食べ物高いな.	
651	NS2	:	あっ確かにそうかも.	
652	NNS	:	高い. [高いよね?]	

หัวข้อสนทนาการก่อนหน้าเริ่มตั้งแต่บรรทัดที่ 637 โดยพูดถึงพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำปลาดุกรวมอุมิโนอิชิซึ่งตั้งอยู่ที่เมืองเคเซ็นนุมะ NNS กำลังเล่าถึงเพื่อนคนหนึ่งที่ได้ด้วยกันซึ่งรู้สึกตื่นเต้นมากเป็นพิเศษ ดูเหมือนว่าการสนทนาในหัวข้อนี้จะเป็นไปอย่างสนุกสนาน ผู้ร่วมสนทนาทุกคนมีความกระตือรือร้นในการร่วมพูดคุย สังเกตได้จากจังหวะการสนทนาที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมีเสียงหัวเราะปนแทรกอยู่เป็นระยะ ดังนั้น หากจะต้องเริ่มสนทนาในหัวข้อใหม่ก็น่าจะพัฒนาหัวข้อจากสิ่งที่สัมพันธ์กับหัวข้อสนทนาในปัจจุบัน (เช่น เรื่องพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำ ปลาดุกรวม หรือเมืองเคเซ็นนุมะ) หรืออาจย้อนกลับไปพูดคุยในหัวข้อสนทนาที่เคยพูดถึงก่อนหน้านี้ การที่ NNS เปลี่ยนไปสนทนาในหัวข้อใหม่เรื่องค่าครองชีพของเมืองเซินไดในบรรทัดที่ 650 ซึ่งไม่มีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาใดเลยที่พูดมาก่อนหน้าอาจทำให้คนญี่ปุ่นรู้สึกไม่เป็นธรรมชาติ เหมือนกำลังถูกบีบบังคับให้ออกจากวงสนทนาเดิมมาเข้าสู่วงสนทนาใหม่อย่างกะทันหัน ถึงแม้ว่าการเริ่มสนทนาด้วยหัวข้อใหม่ในที่นี้จะสามารถทำได้เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาทั้ง NS1 และ NS2 ให้สัญญาณเพื่อจบการสนทนาในหัวข้อพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำปลาดุกรวมอุมิโนอิชิด้วยการหัวเราะและเอ่ยถ้อยคำว่า “เข้าใจ” สั้น ๆ ดังบรรทัดที่ 647-649 โดยไม่แสดงท่าทีที่ต้องการชิงผลัดพูดมาเป็นของตนเองก็ตาม

หน้าที่เสริมเนื้อหา

หน้าที่เสริมเนื้อหา คือการใช้ **でも** เพื่อให้ทิศทางการสนทนาขณะนั้นยังคงดำเนินต่อไปดังเดิม หน้าที่ดังกล่าวนี้แทบไม่มีการพูดถึงในวิชาไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่น ทว่า จากข้อมูลครั้งนี้กลับพบว่า NS ใช้ในหน้าที่นี้มากเป็นอันดับสอง สะท้อนถึงความสำคัญของบทบาท **でも** ในการเสริมข้อมูลที่เป็นภาษาพูดสำหรับคนญี่ปุ่น สำหรับการใช้งานในหน้าที่นี้ของ NNS มีจำนวนน้อยครั้งและส่วนใหญ่เป็นการใช้ที่ไม่ถูกต้องหรือฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ บทสนทนาที่ 8 คือ การใช้ที่ไม่เป็นธรรมชาติ และบทสนทนาที่ 9 คือ การใช้ที่ไม่ถูกต้อง

บทสนทนาที่ 8 PCP {NNSが通学している回数}

49	NNS	:	でもなんか、あれこれちょっと：取って下さいって言われるので、＝
50	NS2	:	う：[：ん。
51	NS1	:	[うんうん。 ควรพูดว่า 三日ぐらい来ていますけど、
52	NNS	:	＝それを取ると：，TA もやってるから：[三日ぐらいは来てます。↙
53	NS1	:	[うんうん（.）うんうんうん。
54	NS2	:	[うんうんうんうん。
55	NNS	:	でも ←その時間だけ？
56	NS2	:	[う：：ん。
57	NS1	:	[〇〇先生とは毎：：週：：

กรณีเสริมเนื้อหาของตัวเองที่พูดอยู่ในผลัดเดียวกันอย่างบรรทัดที่ 52 ที่ว่า 「それを取ると：，TA もやってるから：三日ぐらいは来てます。(ลงเรียนวิชานั้นแล้วก็ทำงาน TA ด้วยเลยมาประมาณ 3 วัน)」 กับบรรทัดที่ 55 「その時間だけ？ (เฉพาะเวลานั้น (=เวลาเรียนกับเวลาทำงาน TA) เท่านั้น?)」 นั้น การใช้ **でも** ทำให้ฟังดูเหมือนเนื้อหาที่พูดคุยอยู่ขาดตอนไม่ต่อเนื่องกัน กรณีเช่นนี้ควรใช้ **けど** เชื่อมต่อท้ายซึ่งทำหน้าที่เหมือนกันแต่จะฟังดูเป็นธรรมชาติมากกว่า

บทสนทนาที่ 9 PCP {共通の教え子①}

1056	NNS	:	今度 N2：受けるみたい [ですよ。十二月の。
1057	NS1	:	[あっほんと [ですか：：あ：：頑張ってるほしい。
1058	NS2	:	[お：：：：：
1059	NS1	:	留学したいんですか？『教え子①』は。
1060	NNS	:	どうなんですかね：：？，まあその，いろいろその，あの，文部科学省の [奨学金も [受けてみたら って，＝
1061	NS1	:	[うん。
1062	NS2	:	[ね：：.
1063	NNS	:	＝ でも ゆうん，ですけど：：，どうするんですかね：：？
1064	NS1	:	[あっうんうん，うんうんうん。

บทสนทนาที่ 9 แสดงตัวอย่างการเสริมข้อมูลที่ไม่ถูกต้องของ NNS ซึ่งผู้พูดต้องการพูดว่า “ได้บอกลูกศิษย์ ① ไปแล้ว แต่ไม่รู้ว่าเจ้าตัวตัดสินใจจะทำยังไง” สาเหตุที่ทำให้การใช้ **でも** เพื่อทำ หน้าที่เสริมข้อมูล ในที่นี้ไม่ถูกต้อง เนื่องจาก NNS ละคำพูดมากเกินไปจนกลายเป็นภาษาญี่ปุ่นที่ผิด กรณีเช่นนี้หากต้องการเสริมข้อมูลที่พูดไปนั้นควรพูดว่า 「でも、ゆってるんだけど、やらないですよね (แต่แบบบอกไปแล้ว แต่เค้าไม่ทำนะ)」 หรือ 「勧めていることは勧めているが...(ก็ได้แต่แนะนำเค้าไปแล้ว...)」 ลองเปรียบเทียบกับบทสนทนาที่ 10 ซึ่งเป็นตัวอย่างการใช้ที่ถูกต้องของ NS

บทสนทนาที่ 10 PNT {NNSの留学生友達の帰国について}

414	NS1	:	『NNSの友達①の名前』はもう帰っちゃった?
415	NNS	:	まだ。『NNSの友達①の名前』と『NNSの友達②の名前』は三十日。
416	NS1	:	あ: : : そうなんだ, <u>まあ</u> でも 結構長くいるね。
417	NNS	:	そうそう, あれちょっとね, 自分が: いやあれは失敗って。

บทสนทนาที่ 10 ในที่นี้ NS1 พุดเสริมต่อจากถ้อยคำของ NNS ที่ตอบคำถามเรื่องการเดินทางกลับประเทศของเพื่อนชาวต่างชาติคนหนึ่งที่เดินทางกลับไปเมื่อวันที่ 30 โดยใช้ถ้อยคำแสดงความเข้าใจ ก่อนจะพุดเสริมเนื้อหาด้วยการแสดงความเห็นของผู้พูดตั้งบรรทัดที่ 416 ว่า「あ: : : そうなんだ, まあ でも結構長くいるね。(อ้อ อย่างนี้เอง อืมแต่ก็อยู่นานเหมือนกันนะ)」โดยใช้ まあ ควบคุมในการแสดงความเห็นของตัวเอง

หน้าที่อื่น ๆ

เนื่องจากมีบางตัวอย่างของ NNS ไม่สามารถจำแนกหน้าที่ได้ตามการแบ่งประเภทดังตารางที่ 2 แต่มีความน่าสนใจบางประการเนื่องจากอาจเกี่ยวข้องกับอิทธิพลของภาษาแม่ ผู้วิจัยจึงขอยกมาอธิบายในผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ด้วย

บทสนทนาที่ 11 CYP {タイ人友達のの運転のし方}

(省略)			
508	NNS	:	運転手がやばい。『NNSの友達の名前』ちゃん, ナビ見てって。 でも ちょっと, [スピード落としてよ。
509	NS2	:	[hh, hh
510	NS1	:	[hhhhhh
511	NS1	:	もうちょっと [ゆっくり走って
512	NNS	:	[¥ ( ) ¥
513	NS2	:	[hhh, hh [hhhh
514	NNS	:	[ナビ見て, 教えて: : >ってみたいな感じ<? でも ちょっと: : って感じ

ในบทสนทนาที่ 11 NNS กำลังเล่าถึงเพื่อนคนไทยที่ขับรถนำหวาดเสียวตอนที่ไปเที่ยวให้ผู้ร่วมสนทนาฟังตั้งบรรทัดที่ 508 ว่า「運転手がやばい。『NNSの友達の名前』ちゃん, ナビ見てって。 でもちょっと, スピード落としてよ (ขับรถแย่มาก (เรา) บอกว่า “『ชื่อเพื่อน NNS』 ดูแผนที่นำทางสิ でもちょっとลดความเร็วลงเลย)» และบรรทัดที่ 514 「ナビ見て, 教えて: : >ってみたいな感じ<? でもちょっと: : って感じ (อารมณ์ประมาณว่า “แกดูแผนที่นำทางแล้วบอกมาสิ” ประมาณแบบ “でもちょっと”)» ซึ่งอาจารย์ชาวญี่ปุ่นก็ไม่สามารถตัดสินได้ว่า でも ในที่นี้ทำหน้าที่อะไร อีกทั้งยังใช้ควบคู่กับ ちょっと ซึ่งไม่พบวิธีพุดเช่นนี้ กรณีเช่นนี้สำหรับคนญี่ปุ่นอาจใช้แค่ 「ちょっと ちょっと」 แต่หากลองนึกเป็นภาษาไทยซึ่งมีคำพุดว่า “แต่เดี๋ยวก่อน” ใช้เวลาต้องการเรียกชัดจังหวะอีกฝ่ายและนี่อาจเป็นการพยายามใช้กลยุทธ์ทางภาษาของผู้เรียนจนปรากฏเป็นข้อผิดพลาดขึ้นจากการถ่ายโอนเชิงลบจากภาษาแม่

5. สรุปและอภิปรายผล

จากข้อมูลตัวอย่างที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้นี้พบว่า ㄟㄛ ซึ่งทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทที่ NNS ใช้ในการสนทนาเรื่องศัพท์เฉพาะมีการใช้ที่เหมือนและต่างไปจาก NS สามารถสรุปได้ดังนี้

1. พบการใช้ ㄟㄛ ใน 5 หน้าหลัก ได้แก่ *หน้าที่แสดงความขัดแย้ง* *หน้าที่เปรียบเทียบ* *หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา* *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* และ *หน้าที่เสริมข้อมูล*

2. สัดส่วนการใช้แต่ละหน้าที่พบว่า NNS ใช้เพื่อทำ *หน้าที่แสดงความขัดแย้ง* มากที่สุดเช่นเดียวกับ NS ส่วนหน้าที่ซึ่งใช้มากเป็นอันดับรองลงมาพบว่ามี ความแตกต่างกัน คือ NNS ใช้เพื่อทำ *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* และ *หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา* มากเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ ในขณะที่ NS ใช้เพื่อทำ *หน้าที่เสริมข้อมูล* และ *หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา* มากเป็นอันดับรองลงมาตามลำดับ

3. ความถูกต้องและเป็นธรรมชาติของการใช้แต่ละหน้าที่ในการสนทนาของ NNS พบว่า หน้าที่ที่ NNS ใช้ได้อย่างถูกต้องและเป็นธรรมชาติ ได้แก่ *หน้าที่แสดงความขัดแย้ง* *หน้าที่เปรียบเทียบ* และ *หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนา* ส่วนหน้าที่ที่ยังใช้งานได้ไม่ถูกต้องและไม่เป็นธรรมชาติ ได้แก่ *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* และ *หน้าที่เสริมข้อมูล*

ผลการใช้ในภาพรวมของทั้ง NS และ NNS สะท้อนให้เห็นว่า ㄟㄛ ในภาษาเขียนกับภาษาพูดแตกต่างกัน กล่าวคือในภาษาเขียนจะใช้แสดงความขัดแย้งหรือเปรียบเทียบ ส่วนใหญ่มักเป็นหน้าที่เชิงลบ ในขณะที่ภาษาพูดพบหน้าที่ในเชิงบวกร่วมด้วยไม่จำเป็นว่าเป็นการเสริมข้อมูล การพัฒนาเนื้อหาการสนทนา ที่ช่วยให้การสนทนาดำเนินไปอย่างราบรื่นไม่หยุดชะงัก โดยเฉพาะการสนทนาเรื่องศัพท์เฉพาะที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการพูดคุยเพื่อสร้างหรือกระชับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมสนทนา จึงทำให้พบการใช้ในหน้าที่เชิงลบในสัดส่วนที่ลดลง ตรงกับผลการศึกษาของ 岩澤 (1985) ที่กล่าวว่า ยิ่งเป็นภาษาพูดมากเท่าไรการใช้ในหน้าที่แสดงความขัดแย้งจะยิ่งลดลง ในทางกลับกันจะยิ่งพบการใช้หน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนามากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ 木暮 (2002) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนใช้ ㄟㄛ ในหน้าที่แสดงความขัดแย้งมากที่สุด และเมื่อความสามารถภาษาญี่ปุ่นสูงขึ้น การใช้ในหน้าที่พัฒนาหัวข้อสนทนาหรือหน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนาจะเพิ่มขึ้นตาม ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นเครื่องยืนยันอย่างชัดเจนว่า ㄟㄛ ซึ่งทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉทในการสนทนามีขอบเขตการใช้ที่กว้าง ไม่ได้เป็นเพียงคำสันธานที่เชื่อมความขัดแย้งเท่านั้น แต่ยังทำหน้าที่สำคัญอื่นด้วย ดังที่ Schiffrin (1987) กล่าวว่า คำสันธานโดยปกติจะมีหน้าที่พื้นฐานซึ่งอยู่ในโครงสร้างแนวคิด แต่เมื่อถูกนำมาใช้เป็นองค์ประกอบภายในโครงสร้างการสนทนาแล้วจะมีหน้าที่อื่นเพิ่มเติมด้วย (Schiffrin 1987: 316) ตัวอย่างเช่นการตอบคำถามของครูที่ถามว่า “เรียนภาษาญี่ปุ่นเพราะชอบใช้ใหม่” แล้วนักเรียนตอบกลับว่า “ไม่ใช่ค่ะ หนูไม่ได้เรียนเพราะชอบอะไรที่เกี่ยวกับญี่ปุ่น แต่พอได้เรียนแล้วก็รู้สึกชอบค่ะ” การใช้คำว่า “แต่” ในที่นี้ไม่ใช่การแสดงความขัดแย้งกับถ้อยคำข้างหน้า แต่เป็นการให้ข้อมูลเสริมโดยเพิ่มเนื้อหาคำตอบในมุมมองที่ต่างออกไปซึ่งช่วยเติมเต็มความคาดหวังของอีกฝ่ายที่ถามขึ้นมาเท่ากับเป็นการรักษาน้ำใจอีกฝ่ายไปพร้อมกัน

ประเด็นปัญหาสำคัญที่พบคือ NNS ใช้เพื่อทำ *หน้าที่เปลี่ยนหัวข้อสนทนา* ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงแต่กลับใช้ไม่เป็นธรรมชาติ จากหน้าที่อันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของ ㄟㄛ ที่ช่วยเอื้อให้เปลี่ยนหัวข้อได้อย่างนุ่มนวลโดยไม่ทำให้ผู้ร่วมสนทนา รู้สึกว่าการสนทนาถูกขัดจังหวะนี้มีข้อควรระวังเช่นกัน 浜田 (1995) อธิบายว่า หัวข้อสนทนาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาด้วยวิธีเช่นนี้ จะไม่ใช่หัวข้อที่มีเนื้อหาใหม่ทั้งหมดโดยไม่มี ความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่พูดมาในหัวข้อก่อนหน้าหรือเนื้อหาที่เคยพูดถึงแล้ว และใช้ได้เฉพาะการเปลี่ยนเป็นเรื่องที่ผู้ร่วมสนทนาต้องมีความรู้เรื่องดังกล่าวร่วมกันเท่านั้น (浜田 1995: 203) ถ้าไม่มิต้องใช้สำนวนอื่นในการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาแทน สอดคล้องกับงานวิจัยของ 稗田 (2003) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนหัวข้อการสนทนาที่ใช้ ㄟㄛ ในตำแหน่งต้นปริจเฉทเพื่อนำเข้าหัวข้อ

สนทนาถัดไปหรือเพื่อตั้งกลับสู่หัวข้อสนทนาเดิมก่อนหน้านั้น เท่ากับเป็นการบอกให้ผู้ร่วมสนทนารับรู้ถึงทิศทาง การสนทนาต่อจากนี้ อย่างไรก็ตาม การตั้งกลับสู่หัวข้อสนทนาเดิมนี้อาจต้องเป็นเนื้อหาหลักของการสนทนา (本筋) หากไม่เช่นนั้นแล้วจะทำให้ฟังดูไม่เป็นธรรมชาติ ซึ่งกรณีนี้จะต้องใช้สำนวนในการตั้งกลับสู่หัวข้อสนทนาเดิมอื่นแทน เช่น 話は戻るけど (稗田 2003: 201) ดังนั้น ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยจึงควรตระหนักถึงเรื่องการเปลี่ยนหัวข้อสนทนาที่ไม่มี ความเชื่อมโยงกับเนื้อหาของถ้อยคำก่อนหน้านี้อาจไม่เคยมีการพูดถึงมาก่อน ควรเลี่ยงไปใช้ดัชนีปริจเฉทตัวอื่นที่แสดงการเปลี่ยนหัวข้ออย่างชัดเจน เช่น ところで, 話は変わるけど สำหรับเหตุผลที่ NNS ใช้ หน้าที่ที่ไม่เป็นธรรมชาตินี้ ผู้วิจัยสังเกตวิธีสนทนาในภาษาไทยของบุคคลรอบตัวและพบว่า มีการใช้คำว่า “แต่” “เออ แต่” “แต่ว่านะ” “แต่แบบ” ในการสนทนาทั่วไปทั้งที่ไม่ได้ทำ หน้าที่ที่แสดงความขัดแย้ง กับถ้อยคำที่พูดมาก่อนหน้า จึงสันนิษฐานว่าการใช้คำว่า “แต่” ในภาษาไทยอาจทำหน้าที่ได้หลากหลายและมีขอบเขตการใช้ที่ค่อนข้างกว้าง อิทธิพลดังกล่าวจึงสะท้อนออกมาให้เห็นผ่านทางการใช้ภาษาดังกล่าว โดยผู้เรียนพยายามมีส่วนร่วมในการสนทนา อย่างกระตือรือร้นตามแบบฉบับของตน จนบางครั้งอาจเกิดข้อผิดพลาดหรือไม่เป็นธรรมชาติ อย่างไรก็ตาม ตัวอย่าง ที่ไม่ถูกต้องหรือไม่เป็นธรรมชาติที่พบเหล่านี้ เมื่ออยู่ในการสนทนาจริงที่มีบริบทแวดล้อมอื่นร่วมด้วยก็ช่วยให้ผู้ ร่วมสนทนาคาดเดาความหมายที่แท้จริงได้ว่าผู้เรียนต้องการสื่อสารอะไร จึงทำให้การสนทนาสามารถดำเนินต่อไปได้

การใช้ でも เพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงของ NNS ที่พบในข้อมูลครั้งนี้แสดงถึงความพยายาม มีส่วนร่วมในการสนทนา จนอาจกล่าวได้ว่า でも น่าจะเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่ผู้เรียนชาวไทยในการสนทนา อย่างไรก็ตาม หากสังเกตการสนทนาของคนญี่ปุ่นโดยทั่วไปจะพบการใช้ดัชนีปริจเฉทตัวอื่นร่วมด้วย เช่น だけれど, しかし, ただ ซึ่งทำหน้าที่เหมือนกันแต่อาจใช้ในเนื้อหาสถานการณ์หรือคู่สนทนาที่แตกต่างกันออกไป และ แม้ว่าดัชนีปริจเฉททั้ง 3 คำนี้จะ เป็นคำที่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีความสามารถระดับ N1 และ N2 น่าจะมีความรู้ อยู่แล้ว แต่ในการสนทนาจริงกลับพบว่า NNS มีแนวโน้มเลือกใช้เพียง でも ในสัดส่วนที่ค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับ NS อีกทั้งการระมัดระวังไม่ใช้ でも เปิดประเด็นการสนทนาในหัวข้อใหม่ซึ่งไม่เคยมีการพูดถึงเรื่องดังกล่าวมาก่อน การพูดเสริมเนื้อหา หรือการแสดง ความขัดแย้งที่ละเนื้อหามากจนเกินไป รวมถึงไม่ใช้ดัชนีปริจเฉทหน้าที่เดียวกันซ้ำ ซ้อนก็จะช่วยให้ใช้ภาษาญี่ปุ่นได้อย่างเป็นธรรมชาติมากขึ้น

การเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะการสนทนา ผู้สอนมักเน้นการสอนไวยากรณ์ คำศัพท์ สำนวน หรือ กลวิธีการสนทนาแต่ละสถานการณ์ ทั้งที่ความจริงแล้วการสื่อสารภาษาญี่ปุ่นได้ตรงตามเจตนาและเป็นธรรมชาติ นั้น การใช้ดัชนีปริจเฉทอย่าง でも ที่เป็นตัวส่งสัญญาณให้ผู้ร่วมสนทนาทราบว่าต่อจากนี้ผู้พูดจะพัฒนาบทสนทนาไป ในทิศทางใดนั้นก็ เป็นเรื่องสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน การใช้ดัชนีปริจเฉทผิดหน้าที่อาจสร้างความรู้สึกแง่ลบต่อ ผู้ร่วมสนทนา จึงควรเน้นย้ำหน้าที่การใช้ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ จากข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า การออกเสียง でも ในหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์แบบขัดแย้ง NS จะออกเสียงพยางค์ も ยาวกว่าเป็น 「でも : :」 ส่วนระดับเสียง (Pitch) พบว่า ระดับเสียงสูงอยู่ที่ 「で」 และระดับเสียงต่ำอยู่ที่ 「も」 ในขณะที่ NNS มีการออกเสียงทั้งสั้น ยาวและสูงต่ำที่หลากหลาย ซึ่งประเด็นเรื่องการออกเสียงนี้ควรฝึกฝนให้ผู้เรียนออกเสียงได้อย่างถูกต้องเพื่อให้สื่อเจตนา ได้ตรงตามที่ต้องการ อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ไม่ได้วิเคราะห์เรื่องคำเกิดร่วม เช่น 「えっ+でも」 「まあ+でも」

「う : ん+でも」 แต่จากการสังเกตข้อมูลในเบื้องต้นพบว่า NNS มีแนวโน้มที่จะใช้ でも ในตำแหน่งต้นของ ปริจเฉทแบบเดี่ยว ทั้งที่คำที่เกิดร่วมเหล่านี้ถือว่ามีบทบาทสำคัญอย่างมากในการสนทนาภาษาญี่ปุ่นและมีความ เกี่ยวข้องกับแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ รวมถึงประเด็นเรื่องอิทธิพลคำว่า “แต่” ในภาษาไทยที่มีขอบเขตการ ใช้งานกว้างกว่า でも หรือไม่อย่างนั้น ผู้วิจัยจะนำไปวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2560). พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ (ภาษาศาสตร์ทั่วไป) ฉบับราชบัณฑิตยสภา. กรุงเทพมหานคร: เอนิซ อินเทอร์เน็ตกรุ๊ป.
- Sacks, H., Schegloff, E. A. & Jefferson, G. (1974). *A simplest systematics for the organization of turn-taking for conversation*. *Language*, 50(4), 696 - 735.
- Schiffrin, D. (1987). *Discourse Markers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- 磯野英治・上仲淳 (2016). 「日本語学習者がターン交替時に使用するディスコースマーカ―: 日本語母語話者との比較」 『日本語研究』 36, 87-95.
- 岩澤治美 (1985). 「逆接の接続詞の用法」 『日本語教育』 56, 39-50.
- 王琪 (2019). 「共時的観点からみた日本語逆接接続表現の文法化: 自然談話の分析に基づいて」 『言語文化論究』 43, 27-44.
- 木暮律子 (2002). 「日本語母語話者と日本語学習者の話題転換表現の使用について」 『第二言語としての日本語の習得研究』 5, 5-23.
- クワンチャイ, セークー (1999). 「会話における接続詞の「でも」について」 『東京外国語大学日本研究教育年報』 3, 21-42.
- グループ・ジャマシイ (1998). 『教師と学習者のための日本語文型辞典』 東京: くろしお.
- 近藤邦子 (2004). 「香港の大学における日本語学習者によるストーリーテリングの接続表現の問題点」 『早稲田大学日本語教育研究』 5, 77-92.
- 清水由貴子 (2017). 「逆接を表す表現」 中俣尚己(編) 『現場に役立つ日本語教育研究5コーパスから始まる例文作り』 (135-158). 東京: くろしお.
- 曹永湖 (1996). 「談話における「でも」の機能について」 『文化』 59(3.4), 17-230.
- 陳相州 (2008). 「日本語会話データに見られる対比談話標識の使用実態」 『言葉と文化』 9, 237-252.
- 筒井佐代 (2012). 『雑談の構造分析』 東京: くろしお.
- 西阪仰・串田秀也・熊谷智子 (2008). 「特集『相互行為における言語使用: 会話データを用いた研究』について」 『社会言語科学』 10(2), 13-15.
- 初鹿野阿れ (1998). 「発話ターン交代のテクニック―相手の発話中に自発的にターンを始める場合―」 『東京外国語大学留学生日本語教育センター論集』 24, 147-162.
- 蓮沼昭子 (2022). 「取り立て詞「だって」について―とりたて表現の体系における「も」「でも」との対照―」 『日本語日本文学』 32, 18-35.
- 花村博司 (2015). 「日本語の会話における話題転換研究の概観: 日本語教育に生かすための研究をめざして」 『言語文化学研究』 10, 65-102.
- 浜田麻里 (1995). 「サテ、デハ、シカシ、トコロデー転換の接続詞―」 宮島達夫・仁田義雄(編) 『日本語類義表現の文法 (下)』 (600-607). 東京: くろしお.

- 稗田三枝 (2003). 「会話の展開と談話標識—談話標識「でも」に焦点を当てて」 『日本語・日本文化研究』 13, 193-202.
- 安井永子 (2012). 「接続詞「でも」の会話分析研究：悩みの語りに対する理解・共感の提示において」 『名古屋大学文学部研究論集』 58, 89-102.
- 若松史恵 (2021). 「話題開始部の冒頭に現れる言語形式についての一考察—談話標識「え」「ええと」「でも」「なんか」に着目して—」 『社会言語科学会』 24(1), 173-188.
-

หน่วยงานผู้แต่ง: คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Affiliation: Faculty of Arts, Chulalongkorn University

Corresponding email: Yuphawan.S@chula.ac.th

Received: 2023/01/26

Revised: 2023/03/19

Accepted: 2023/04/04